

FAMILIE-/ARVERET – REEKSAMEN FEBRUAR 2019

Bemærk: Uanset opgavens forløb over tid skal **opgave 1** besvares ud fra den forudsætning, at nugældende regler har været gældende i hele opgavens tidsforløb. Der ønskes således ikke nogen stillingtagen til overgangsregler eller tidligere gældende regelsæt.

Opgave nr. 1

Helga og Marius mødte hinanden i oktober 2016. De flyttede straks sammen i Helgas ejerlejlighed og blev gift i februar 2017. Da de mødtes, var Helga gravid efter en kort affære med Fahad. Marius støttede Helgas ønske om at få barnet, og hun fødte en søn d. 20. maj 2017. Fahad hørte tilfældigt om det og ville d. 30. maj registreres som barnets far.

Kan Helga forhindre Fahad i at få anerkendt faderskabet?

D. 1. november 2017 arvede Marius efter sin mormor 400.000 kr. samt et ældre, medtaget maleri af en kendt maler. Pengene skulle ifølge et brev fra mormoren være hans særeje. I ejerlejligheden fik Marius og Helga for 350.000 kr. installeret bad og toilet, som Marius betalte med penge fra arven, og han sagde, at det hverken var lån eller gave. I stedet var hans begrundelse: ”Vi er gift, og jeg bor her også”. Lejlighedens værdi steg med 325.000 kr. De resterende 50.000 kr. fra arven brugte Marius på en Finn Juhl-sofa til 60.000 kr., hvortil han lånte restbeløbet af sin far.

I januar 2018 overdrog Marius’ forældre ham en udlejningsejendom, der var 6.000.000 kr. værd, heraf var 1.000.000 kr. en gave med klausul om fuldstændigt særeje, og Marius optog et realkreditlån i udlejningsejendommen for de resterende 5.000.000 kr. Da Helga ikke selv kunne godkendes til et banklån, accepterede Marius i maj at være meddebitor på et billån, som Helga anvendte til at købe den bil, som hun havde brug for i hverdagen. I juni hævede han et overskud fra udlejningsejendommen på 40.000 kr., som han brugte på at få maleriet renoveret professionelt, og det steg tilsvarende i værdi.

Parret indgav begæring om skilsmisse d. 1. december 2018. På Marius' lønkonto stod da 25.000 kr. og på Helgas 15.000 kr., begge dele løn fra november 2018. Marius havde en konto med udlejningsindtægterne fra udlejningsejendommen frem til og med november, hvorpå der stod 35.000 kr. Maleriet var 70.000 kr. værd. Udlejningsejendommen havde en friværdi på 1.100.000 kr. Lejligheden havde en friværdi på 900.000 kr. Bilens salgsværdi var på 150.000 kr., og restgælden på billånet var på 110.000 kr. Da de gjorde boet op d. 1. februar 2019, stod der 30.000 kr. på Marius' lønkonto, da han havde sparet lidt op af sin januarløn, og 0 kr. på Helgas, da hun havde brugt mere i januar, end hun havde tjent. Finn Juhl-sofaen, der d. 1. december var vurderet til 60.000 kr., var nu 80.000 kr. værd, idet en lignende sofa havde været vist i et tv-program. Gælden på 10.000 kr. til Marius' far var ikke betalt, og de øvrige aktivers og passivers værdi var den samme som d. 1. december 2018.

Hvordan skal boet kvantitativt deles, når begge ønsker mest muligt? Der skal beregnes boslodder og boslodstilsvar ud fra den forudsætning, at de hver udtager egne aktiver og passiver.

Rettevejledning til opgave nr. 1 (familieret)

1. Kan Helga nægte Fahad muligheden for at få anerkendt faderskabet?

Sønnen er født af en gift mor, og Marius anses derfor automatisk som far til Sebastian efter BL § 1, stk. 1. Ingen af undtagelserne i § 1, stk. 2, finder anvendelse på situationen. Det bemærkes, at det er udelukket, at Helga og Marius sammen vil anmode om en faderskabssag, da Helga har afvist Fahads anmodning. Søgsmålsretten i BL § 6, stk. 1, for en mand, der har haft et seksuelt forhold til moren i den periode, hvor hun blev gravid, gælder ifølge BL § 6, stk. 2, ikke, når der er registreret en far til barnet. Fahad har derfor ikke nogen mulighed for at rejse en faderskabssag, selvom han er biologisk far til Sebastian. *Familieret 2017, s. 29-30 samt s. 32.*

2. Arven fra Marius' mormor

Marius' mormor har ganske vist i et brev givet udtryk for, at det kontante beløb af arven skulle være Marius' særeje, men en sådan bestemmelse kan ifølge ÆFL § 23, stk. 3, kun træffes gyldigt i testamentsform, hvorfor hverken det kontante beløb eller maleriet er særeje for Marius.

Familieret 2017, s. 156 f.

3. Udlejningsejendommen og indtægter heraf

Marius' forældre kan gyldigt og formløst bestemme særeje for den gave, som de giver Marius i form af 1.000.000 kr. af friværdien af udlejningsejendommen, jf. ÆFL § 23, stk. 1. Der er ingen formkrav hertil. Da Marius erlægger resten af overdragelsessummen med lånte midler, bliver hele ejendommen særeje, jf. ÆFL § 24, stk. 2. Lånet skal ligeledes belaste Marius' særeje på det senere skifte, jf. ÆFL § 29, stk. 2.

Familieret 2017, s. 160 ff.

Da der ikke er en særlig bestemmelse om parrets formueordning, vil indtægterne af udlejningsejendommen, der er særeje, også være særeje, jf. ÆFL § 25, stk. 1. *[De studerende bør ikke kalde dette for "surrogationsprincippet i ÆFL § 25", idet de skal kunne skelne surrogation fra indtægter].* Dette betyder bl.a., at de 40.000 kr., som er brugt til at renovere maleriet, der er delingsformue, giver anledning til et reguleringskrav efter ÆFL § 39.

Familieret 2017, s. 154.

4. Bilen

Bilen tilhører Helga, til trods for at både hun og Marius hæfter for gælden over for banken. Den fælles hæftelse var kun et praktisk arrangement for at gøre det muligt for Helga at optage et billån. Helga har ingen aktiver, der indgår i opremsningen af aktiver, der ifølge ÆFL § 26, stk. 1, kan friholdes fra deling, hvorfor hun kun har delingsformue, jf. ÆFL § 5.

Bilen er derfor – ligesom hendes øvrige aktiver og passiver – en del af hendes delingsformue. Billånet skal optræde i sin helhed hos Helga, idet hun hæfter alene for lånet i det indre forhold. Marius kan påberåbe sig ÆSKL § 56, jf. nedenfor.

Familieret 2017, s. 116 ff. og s. 263 f.

5. Lønkonti

Det er de aktiver og passiver, der er til stede i boet på *ophørstidspunktet*, der skal indgå i boopgørelsen, jf. ÆFL § 27, og de skal indgå til deres værdi på *opgørelsestidspunktet*, jf. ÆFL § 28. Der stod 15.000 kr. på Helgas lønkonto på ophørstidspunktet og 25.000 kr. på Marius'. Senere forbrug eller indskud på kontiene er skiftet uvedkommende, hvorfor der stadig skal indgå hhv. 15.000 kr. og 25.000 kr. i bodelingen på skiftet.

Familieret 2017, s. 252 ff. og s. 254 ff.

6. Finn Juhl-sofaen

Finn Juhl-sofaen er købt af Marius for delingsformuemidler, og gælden til Marius' far er knyttet til erhvervelsen af sofaen, hvorfor gælden skal fradrages i Marius' delingsformue, jf. ÆFL § 29, stk. 1.

Familieret 2017, s. 260 ff.

7. Betalingen af 350.000 kr. til forbedring af ejerlejligheden

Da Marius betalte for renoveringen af Helgas ejerlejlighed, afviste han klart, at der var tale om gave eller lån. Idet lejligheden steg 325.000 kr. i værdi i forbindelse med renoveringen, kan han dog gøre et formueretligt krav gældende mod Helga ud fra berigelsesgrundsætningen. Kravet beregnes med udgangspunkt i det overførte beløb, men kan maksimalt udgøre berigelsen, dvs. her er kravet på 325.000 kr. *[Det vil være en fejl, hvis de studerende antager, at anvendelsen af 350.000 kr., som kun giver en værdiforøgelse på 325.000 kr., giver anledning til et misbrugskrav. Der er ikke noget i opgaveteksten, der antyder andet, end at der er tale om sædvanlig uoverensstemmelse mellem udgifter ved ombygning og egentlig værdistigning].*

Berigelseskravet skal optræde som et passiv i Helgas delingsformue, jf. ÆFL § 29, stk. 1, idet ejerlejligheden er delingsformue. Da kravet er opstået gennem Marius' anvendelse af midler, der tilhørte hans delingsformue, skal det optræde som et aktiv i hans delingsformue, jf. ÆFL § 25, stk. 1.

Familieret 2017, s. 237 ff. og s. 260 ff.

8. Reguleringskrav

Da Marius anvender 40.000 kr. fra sit særeje til at få renoveret maleriet, der er delingsformue, har han efterfølgende et reguleringskrav på 40.000 kr., jf. ÆFL § 39. Reguleringskravet sættes til 40.000 kr. i overensstemmelse med den berigelse, der blev tilført delingsformuen.

Familieret 2017, s. 187 ff.

AKTIVER/PASSIVER	M's særeje	M's delingsformue (bodel)	H's delingsformue (bodel)
Maleri		70.000 kr.	
Udlejningsejendom	1.100.000 kr.		
Indtægt fra udlejningsejendommen	35.000 kr.		
Bil			150.000 kr.
Billån			÷ 110.000 kr.
Lønkonti		25.000 kr.	15.000 kr.
Ejerlejlighed			900.000 kr.
Berigelseskrav		325.000 kr.	÷ 325.000 kr.
Finn Juhl-sofa		80.000 kr.	
Gæld til Marius' far		÷ 10.000 kr.	
Netto	1.135.000 kr.	490.000 kr.	630.000 kr.
Forlodsudtagelse af reguleringskrav, jf. ÆFL § 39, stk. 1		÷ 40.000 kr.	
Til ligedeling		450.000 kr. + 630.000 kr. = 1.080.000 kr.	
Boslodsberegning		540.000 kr. + 40.000 kr.	540.000 kr.
Boslodder i alt		580.000 kr.	540.000 kr.

Boslodstilsvaret er på 90.000 kr. fra Helga til Marius.

[Det kan beregnes på to måder, begge er lige rigtige:

Helgas bodel 630.000 kr. ÷ Helgas boslod 540.000 kr. = 90.000 kr. fra Helga til Marius.

Eller Marius' boslod på 580.000 kr. ÷ Marius' bodel på 490.000 kr. = 90.000 kr.]

Marius kan kræve, at Helga betaler eller stiller sikkerhed for den gæld, som de begge hæfter for over for banken, jf. ÆSKL § 56.

Familieret 2017, s. 263 f.

Opgave nr. 2

Felix og Lisa blev gift i 2007. Felix havde en søn Silas og Lisa en datter Sanne. Ægtefællerne oprettede straks en formgyldig ægtepagt, hvorefter der skulle være skilsmissesæreje i ægteskabet for alt, hvad ægtefællerne ejede og senere erhvervede, dog således at længstlevendes skilsmissesæreje skulle være fuldstændigt særeje ved førstafdødes død. Skilsmissesærejet skulle være tidsbegrænset og bortfalde med $\frac{1}{2}$ efter 8 års ægteskab og $\frac{1}{2}$ efter endnu 8 års ægteskab. Felix arvede i maj 2010 et maleri efter sin far, der i et formgyldigt testamente havde bestemt, at det skulle være fuldstændigt særeje. Faderen døde efter et længere kræftforløb.

I januar 2018 døde Felix. Parret ejede sammen en villa med en friværdi på 400.000 kr. og en bil til en værdi af 80.000 kr. Lisa ejede desuden værdier for i alt 160.000 kr. Felix ejede det maleri, som han havde arvet. Maleriet hang i familiens hjem og havde en værdi af 10.000 kr. I øvrigt ejede han aktiver for 80.000 kr., herunder en sofa til 20.000 kr., som stod i familiens stue.

Felix havde endvidere to kapitallivsforsikringer. Den ene med en forsikringssum på 100.000 kr., som han havde tegnet i november 2016, og hvori han formgyldigt havde indsat Silas som begunstiget. Den anden med en forsikringssum på 350.000 kr., hvori der ikke var indsat en begunstiget. Felix havde i juni 2010 oprettet et formgyldigt vidnetestamente, hvori han havde begunstiget 'Kærftens Bekræmpelse' og Lisas datter Sanne med hver 20.000 kr. Han havde i testamentet skrevet, at »*Sanne må selv vælge, om hun vil bruge beløbet til at udtage min sofa*«. I november 2014 havde Felix streget begunstigelsen af 'Kærftens Bekræmpelse' over og skrevet, at »*Kræftens Bekæmpelse' skal have 40.000 kr.*«.

På skiftet gjorde Lisa gældende, at hun skulle have udbetalt kapitallivsforsikringerne, da hun var Felix' ægtefælle, og da Felix ikke havde begunstiget Silas i sit testamente. Hun gjorde desuden gældende, at testamentet skulle bortfalde, da Felix intet havde fortalt om dets oprettelse, og at det i øvrigt var ugyldigt på grund af uklarhed om, hvem der var begunstiget, blandt andet på grund af ændringerne i november 2014.

Hvordan skal boet deles, når alle parter ønsker mest muligt?

Silas ønskede at udtage faderens maleri, der havde været i slægten i flere generationer. Lisa ønskede både at udtage maleriet og Felix' sofa, og Sanne ønskede at udtage sofaen.

Hvem har ret til at udtage sofaen og maleriet?

Rettevejledning opgave nr. 2 (arveret)

1. Arvinger efter Felix

Arvinger efter Felix er særbarnet Silas og ægtefællen Lisa, jf. AL § 1, stk. 1, og § 9, stk. 1, jf. stk. 2. Lisa er berettiget til at gøre indsigelse mod testamentet, jf. AL § 79. Det fremgår imidlertid af opgaveteksten, at testamentet fra 2010 er formgyldigt oprettet, og det er ikke en gyldighedsbetingelse, at testator underretter sin ægtefælle om testamentet. Lisas særbarn Sanne er derfor som udgangspunkt legatar, hvorimod hun ikke er slægtsarving, da Felix ikke er hendes far.

Felix har desuden indsat 'Kærftens Bekræmpelse' som legatar i testamentet i 2010, men ændrer i 2014 i testamentet, hvor han overstreger den tidligere tekst og blot skriver, at »'Kræftens Bekæmpelse' skal arve 40.000 kr.«. Derved ændrer Felix i testamentet uden at opfylde formkravene til en sådan ændring, jf. AL § 67, stk. 1. Testamentet fra 2014 er derfor ikke gyldigt, og testamentet fra 2010 er fortsat gældende. Der findes ikke en forening ved navn 'Kærftens Bekræmpelse', men eftersom Felix opretter testamentet kort tid efter, at hans far er død af kræft, må det utvivlsomt lægges til grund, at der er tale om en testation til 'Kræftens Bekæmpelse', og at der er tale om fejlskrift, jf. AL § 76. Dette understøttes klart af, at Felix i 2014 selv forsøger at rette fejlen. Den ugyldige ændring af testamentet må betragtes som en gyldig præcisering af testamentet. 'Kræftens Bekæmpelse' er derfor legatar efter Felix.

Litteratur:

Arveret 2018, s. 37 f., s. 53 f., s. 171, s. 210 f., s. 218 f., s. 301 f. og s. 309.

Arveret 2013, s. 39 f., s. 55 f., s. 157, s. 190 f., s. 197 f., s. 275 f. og s. 283.

2. Ægtefællernes formueordning

Ægtepagten er gyldig, jf. ÆFL § 12, stk. 1, nr. 1 og 3, og stk. 5. Ægtefællerne har på tidspunktet for Felix' død været gift i mere end 8 år, men mindre end 16 år, og der er derfor ½ skilsmissesæreje og ½ delingsformue i ægteskabet, dog således at Lisas særejebrøk er fuldstændigt særeje. Felix' maleri er tredjemandsbestemt fuldstændigt særeje, jf. ÆFL § 23, stk. 1 og 3, og dermed ikke omfattet af ægtepagten. Der gives ingen oplysninger i opgaven om, at Felix' far skulle have bestemt, at ægteparret kunne ændre maleriets formuestatus, og det er derfor en fejl, hvis eksaminanden lægger dette til grund. Da skilsmissesæreje er delingsformue på dødsboskifte, er Felix' formue delingsformue bortset fra det arvede maleri.

Litteratur:

Familieret 2017, s. 139 ff., s. 147 f., s. 155 ff. og s. 158 f.

2.1. Kapitallivsforsikringerne

Der er tale om kapitallivsforsikringer, som er omfattet af FAL § 102, stk. 1, 2. pkt. Felix har formgyldigt indsat sønnen Silas som begunstiget i sin kapitalforsikringsordning, jf. FAL § 103. Det kan han frit gøre efter FAL § 102, stk. 1, 1. pkt., og det kræver ikke iagttagelse af

testamentsreglerne. Lisa kan derfor ikke få medhold i, at forsikringssummen på de 100.000 kr. skal tilfalde hende. Den anden forsikringssum på 350.000 kr. tilfalder derimod Lisa i medfør af FAL § 105 b, stk. 1, hvoraf det fremgår, at forsikringen udbetales til nærmeste pårørende, hvis der ikke er indsat en begunstiget, og 'nærmeste pårørende' er her ægtefællen, jf. § 105 a. Ingen af forsikringerne indgår således i boet, jf. ÆFL § 51, nr. 5, og FAL § 105, stk. 2 e.c.

Litteratur:

Notat om forsikrings- og pensionsrettigheder på dødsboskifte.

2.2. Bos- og arvelodder – den samlede arv efter Felix

Der falder følgende beløb i arv efter Felix:

Aktiver/passiver	FA's særeje	FA's delingsformue	LL's delingsformue	LL's særeje
Villaen		200.000 kr.	100.000 kr.	100.000 kr.
Bilen		40.000 kr.	20.000 kr.	20.000 kr.
Maleriet	10.000 kr.			
Øvrige aktiver		80.000 kr.	80.000 kr.	80.000 kr.
Delingsformue		320.000 kr.	200.000 kr.	200.000 kr.
Samlet delingsformue		520.000 kr.		
Boslodder 520.000 kr./2		260.000 kr.	260.000 kr.	

I arv efter Felix falder (hans boslod 260.000 kr. + hans særeje 10.000 kr.) 270.000 kr., der skal fordeles mellem arvingerne. Da Felix efterlader sig en arv på 270.000 kr. og kun har testeret over 40.000 kr., har han overholdt sin testationskompetence, jf. AL § 5, stk. 1, og § 10 modsætningsvis.

De to legater på 20.000 kr. til 'Kræftens Bekæmpelse' og Sanne udredes derfor til dem, hvorefter den øvrige arv fordeles mellem Lisa og Silas med 115.000 kr. til hver.

Lisa har sin boslod på 260.000 kr., sit særeje på 200.000 kr. og sin arv på 115.000 kr., i alt 575.000 kr. Den studerende skal derfor overveje, om Lisa har krav på suppleringsarv (760.000 kr. i 2018), jf. AL § 11, stk. 2. Da hun også modtager livsforsikringssummen på 350.000 kr., jf. AL § 11, stk. 3, har hun samlet 925.000 kr. og har dermed ikke krav på suppleringsarv.

Litteratur:

Arveret 2018, s. 53, s. 71 ff. og s. 262 f.

Arveret 2013, s. 55, s. 68 ff. og s. 240 f.

3. Den kvalitative fordeling af aktiverne

3.1. *Maleriet*

Maleriet er Felix' fuldstændige særeje. Efter AL § 13, stk. 1, kan længstlevende ægtefælle kun udtage aktiver af afdødes fuldstændige særeje *inden for sin arvelod af særejet*. Da Lisas arvelod af særejet kun er på 5.000 kr., kan hun derfor ikke udtage maleriet. Silas' udlægsret over boets aktiver, jf. AL § 6, stk. 1, er ikke afhængig af arveloddens formuestatus i det forudgående ægteskab, og Silas kan derfor udtage maleriet for sin arvelod.

[Da der ikke foreligger nogen konflikt mellem konkurrerende rettigheder, er det en fejl, hvis den studerende argumenterer for, at Silas skal have ret til at udtage maleriet, fordi det har en særlig erindringsværdi for ham].

Litteratur:

Arveret 2018, s. 47 f. og s. 83 ff.

Arveret 2013, s. 49 f. og s. 77 f.

3.2. *Sofaen*

Felix har i et formgyldigt testamente givet Sanne udlægsret til sofaen inden for hendes testamentsarv. Det fremgår imidlertid af opgaveteksten, at sofaen står i Felix' og Lisas dagligstue og derfor må betragtes som indbo i det fælles hjem. Da sofaen er delingsformue, kan Felix ikke testere over den uden Lisas samtykke, jf. AL § 91, stk. 2, nr. 2. Lisa kan derfor udtage sofaen gennem anvendelse af sin fortrinsret i AL § 12, stk. 2.

Litteratur:

Arveret 2018, s. 78 ff. og s. 265 ff.

Arveret 2013, s. 74 ff. og s. 242 ff.

4. Den endelige fordeling

'Kræftens Bekæmpelse':	20.000 kr.
Sanne:	20.000 kr.
Silas:	115.000 kr.
<u>Lisa:</u>	<u>115.000 kr.</u>

I alt: 270.000 kr.

Lisa modtager ud over sin arvelod på 115.000 kr., herunder sofaen, sin boslod på 260.000 kr. Derudover har hun sit særeje på 200.000 kr. og pensionen efter Felix på 330.000 kr. Silas modtager ud over sin arvelod, herunder maleriet, forsikringssummen på 100.000 kr.